

*Тези до виступу заступника директора НІСД
К.Кононенка на парламентських слуханнях «Актуальні
питання зовнішньої політики України»
7 грудня 2016 р.*

В сучасних міжнародних умовах через застосування Росією методів «гібридної війни» руйнується усталений - світовий лад та формується новий, такий собі «гібридний світо(без)порядок». Порушивши всі основоположні для сучасних міжнародних відносин принципи та правила, Кремль фактично перевернув світову шахівницю та створив міжнародні умови, в яких «можливо все». Цивілізований світ має це усвідомити та напрацювати нові підходи до забезпечення глобальної безпеки. Для цього потрібен час, якого у Україні немає.

Яскравим прикладом сучасного «гібридного світо(без)порядку» є те, що зухвала агресія РФ проти України, включно з анексією українського Криму та підтримкою тероризму на Донбасі, у міжнародному дискурсі набула назви «українська криза». Будучи особливим феноменом сучасного світу, «українська криза» стала приводом для початку перегляду принципів сучасних міжнародних відносин. Вона фактично перетворилася на ключовий об'єкт інтересу головних гравців на міжнародній арені, оскільки результати та наслідки подій в Україні та навколо неї безпосередньо впливають на формування нового міжнародного порядку.

Сьогодні без розв'язання питання України неможливе вирішення ключових проблем безпеки Європи та всього світу. Висновком має стати загальна активізація української зовнішньої політики, її адаптація до вимог часу та викликів, зумовлених кардинальними змінами міжнародного середовища.

Не ставлячи під сумнів безальтернативність мінського процесу, настав час розглянути питання його формату. Нині за його рамками залишаються дві провідні держави світу - **США та Велика Британія**, які є гарантами суверенітету та територіальної цілісності України відповідно до Будапештського Меморандуму. В умовах, коли агресію проти України здійснює одна з країн-гарантів - Росія, залучення США та Великобританії до

розв'язання проблеми також є безальтернативним. Треба шукати підходи і аргументи, які змусять наших партнерів долучитися до переговорного формату - навіть якщо сьогодні вони цього не дуже хочуть.

Початок виходу Великої Британії з ЄС та обрання Д.Трампа президентом США ставлять перед українською дипломатією **завдання кардинальної перебудови взаємин з цими світовими потугами**. Нам необхідно уникнути можливих ускладнень у взаємодії з цими країнами та скористатися додатковими можливостями, які нині відкриваються.

Квітневий референдум у Голландії вказав українському уряду, громадянському суспільству та інтелектуальній еліті на необхідність **по-іншому підходити до пропагування України на європейській «сцені»**. На жаль, доводиться констатувати, що багато людей в Європі досі не знають про Україну і про те, що на Майдані люди гинули за європейські цінності. Тому, нині потрібно не гаяти час, а усіма можливими каналами поширювати інформацію про реалії, потреби і успіхи України, не приховуючи при цьому проблеми, які нам ще належить вирішити.

Зокрема, необхідно взяти до уваги, що питання безвізу з ЄС набуло великого соціального значення в Україні. В очах пересічного українця надання йому свободи пересування Європою стане реальним визнанням України європейською державою з боку ЄС. Принагідно слід зауважити, що Верховній Раді України доцільно повернутися до **візового питання** у широкому контексті. Наразі залишається незрозумілим, чому з країною-агресором Росією у нас режим безвізовий, а, наприклад з Китаєм, від якого ми чекаємо мільярдних інвестицій, йдеться лише про певне пом'якшення візового режиму.

Єдиним ефективним шляхом вирішення гострих безпекових проблем, які стоять сьогодні перед Україною, є кардинальне нарощування власних оборонних та безпекових потужностей. Це свідчить про необхідність продовження активної інтеграції з євроатлантичною системою колективної безпеки. Тому **приєднання до НАТО** має стати для України не меншим пріоритетом, ніж отримання членства в ЄС.

Україна як країна-засновниця ООН має всі підстави поставити перед цією поважною міжнародною організацією питання про недосконалість її

механізмів ухвалення рішень, що перешкоджає забезпеченню суверенітету та територіальної цілісності, а саме з такою метою ООН і створювалася 70 років тому. **Реформування Радбезу ООН** є для України важливим зовнішньополітичним завданням, де нам треба досягти підтримки та взаємодії не лише з п'ятіркою постійних членів РБ, а й з Німеччиною, Індією, Японією, Туреччиною, іншими країнами, вага яких значно зросла за останні десятиліття.

Одним з актуальних аспектів зовнішньої політики України в сучасних умовах є необхідність поєднання жорсткої принципової позиції щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності, національної гідності з гнучким прагматичним підходом до вирішення інвестиційних або торговельно-економічних завдань. Для того й існує дипломатія, щоби зближення України з НАТО не заважало поглибленню військово-технічного співробітництва з країнами Азії, а глобальне партнерство з Японією не ставало на заваді стратегічному партнерству з Китаєм.

На завершення ще дві важливі тези.

Перша. Верховна Рада України, як усі парламенти світу, є віддзеркаленням суспільного бачення народом шляхів подальшого розвитку власної держави. Зовнішня політика є важливим чинником, що формує наше майбутнє. Всі політичні сили в парламенті повинні об'єднатися навколо забезпечення національних інтересів на світовій арені. Це стосується як ухвалення відповідного законодавства, зокрема щодо основних засад зовнішньої політики, так і парламентської дипломатії, яка нарешті має стати важливим елементом у процесі вирішення зовнішньополітичних завдань держави.

Друга. Реформування дипломатичної служби України - і передусім МЗС як її ключової ланки - нині стало актуальнішим за зміни інших органів державного управління. Концептуальні засади такої реформи розроблено, зокрема, Національним інститутом стратегічних досліджень разом з іншими аналітичними центрами та представниками дипломатичного корпусу. Проведено низку заходів з обговорення її ключових моментів, в тому числі в Комітеті Верховної Ради у закордонних справах. Настав час робити практичні кроки.